

JOHANNES HERMANUS GUNNING J.Hz.

Ir H. VOORHAM

Onder de Nederlandsche theologen van de laatste zestig jaren nam Dr J. H. Gunning een voorname plaats in. Als werker in Gods Koninkrijk, (met den nadruk op „werker”) konden weinigen hem evenaren, want zijn werklust en werkkracht waren verbazingwekkend. Toch wil ik hierdoor anderen, die uit liefde voor den Heiland, zichzelf bijna verteerden, niet tekort doen en ik denk hier aanstonds met eerbied aan Gunnings studievriend en tijdgenoot Dr J. Th. de Visser, den eminenten Nederlander, wiens verdiensten voor land en volk, zoowel op geestelijk als maatschappelijk terrein, nooit genoeg gewaardeerd kunnen worden.

Stond De Visser als overtuigd Christen, als talentvol redenaar en „nationaal figuur” bij ons volk in hoog aanzien, Gunning verwierf zijn bekendheid eveneens door zijn boeiende prediking, maar ook door hetgeen zijn vlotte, schier nimmer rustende pen het licht deed zien.

Gunning stamde uit een geslacht, dat aan ons vaderland talrijke begaafde figuren heeft geschonken, wier nagedachtenis bij velen in groote eere blijft.

De man, aan wien deze schets is gewijd, was de zoon van Prof. Dr J. H. Gunning, den vermaarden

Nederlandschen Godgeleerde, die vele jaren hoogleeraar was aan de Universiteiten te Amsterdam en te Leiden. Een zeldzaam voorkomend feit was, dat diens beide broeders Willem en Marius eveneens een professoraat bekleedden, de eerste in de chemie, de laatste in de oogheelkunde.

Hoewel de zoon vrijwel ieder onderdeel der theologische faculteit had kunnen doceeren, meende hij toch, toen een benoeming tot het hoogleeraarsambt hem werd aangeboden, te moeten bedanken, daar hij zijn levenstaak niet enkel op wetenschappelijk terrein vond liggen, maar de vruchten van zijn denken, twijfelen, inzicht en geloof, op solieden wetenschappelijk grondslag in populairen vorm wilde uitwisselen. De bediening van 't Goddelijk Woord, en dat in vollen omvang, was hem dierbaar.

Volgens zijn eigen uitspraak kende hij geen hooger aardsch voorrecht dan zoon te zijn van zijn hartelijk-geliefden en hoogvereerden vader; vandaar dat hij zijn leven lang teekende met de toevoeging achter zijn naam: J.Hz.

Dr J. H. Gunning J.Hz. werd den 23sten Januari 1858 te Hilversum geboren, waar zijn vader destijds predikant was. Door zeer veel arbeid, zoowel in als buiten de studeerkamer, in beslag genomen, moest vader Gunning een voornaam deel van de opvoeding der groote kinderschare overlaten aan zijn godvruchtige en verstandige vrouw Johanna Jacoba Hoog.

Toen de kerk van Den Haag riep, vestigde de familie Gunning zich in de residentie en de jonge Johan bezocht het gymnasium aldaar.

Zijn voorliefde voor talen, ook voor de klassieken,

trad hier reeds spoedig aan het licht en het maken van opstellen, meestentijds over religieuze onderwerpen, behoorde tot zijn prettigste bezigheden. Hier zien wij den lateren beheerscher van 13 talen en den meester-schrijver reeds tot ontplooiing komen en in dezen tijd vloeide menig vers, misschien beter gezegd „verdienstelijk gerijmel” hem uit de pen.

Toen het middelbaar onderwijs met zeer goed gevolg voltooid was, ging Gunning naar Utrecht om daar aan de Universiteit in de theologie te studeeren.

In zijn studententijd openbaarde zich zijn afkeer van het gebruik van alcoholische dranken en het rooken; aan onthouding van deze „genotmiddelen” is hij zijn geheele leven trouw gebleven.

Na voleindiging van zijn studie te Utrecht bezocht Gunning de Leidsche Universiteit, om aldaar het Arabisch en Syrisch te bestudeeren en den 22sten Juni 1881 verleende de theologische faculteit der Universiteit van Utrecht hem den doctor-bul, de summi honores.

Zijn eerste en blijvende liefde ging uit naar het Oude Testament, zoodat het niet te verwonderen valt dat zijn dissertatie vrucht was van Oud-testamentisch wetenschappelijk onderzoek: „de Goddelijke vergelding, hoofdzakelijk volgens Exodus 20 : 5 en 6 en Ezechiël 18 : 20.”

Is voor velen het proefschrift de beëindiging en de bekroning van wetenschappelijken arbeid, daar de komende taak zooveel tijd opeischt voor practisch werk, bij Gunning was het een begin van weten-

schappelijk-theologischen arbeid ruim een halve eeuw door hem verricht.

De levendige geest van den jeugdigen doctor kon zich echter niet aan de studeerkamer binden, vandaar dat hij, hoewel door zijn belezenheid en groot verstand als het ware aangewezen om de wetenschap te dienen, na het verkrijgen van een eigen gemeente, zich aanstonds geheel en al aan de vervulling van het wondere ambt heeft gegeven.

Als theologisch candidaat gaf hij in 1880, hij was toen dus 22 jaar, zijn dichtregelen uit over „het lied der liefde,” n.l. „Salomo's Hooglied in dichtmaat overgebracht.”

Niemand minder dan onze bekende schrijver en dichter Prof. Dr Nicolaas Beets wekte hem op tot uitgave van deze pennenvrucht.

In zijn „Inleiding” hiertoe, schrijft Gunning, dat hij ons wenscht te bepalen „bij een lied, dat een liefde bezingt edel en rein als het goud, kostelijk en voortreffelijk als het purper dat dien Oosterschen heerscher versierde, wiens naam het draagt; een lied maar al te vaak verwaarloosd of veracht, onze aandacht en belangstelling ten volle waard. Een snoer van voortreffelijke paalen is het, helaas maar al te veel verduisterd tot onkenbaarmakens toe, maar dat bij de frissche beädeming der reine liefde, en door de fluweelen hand der kuische minne aangeraakt, schittert en fonkelt als helder kristal.”

Uit deze woorden blijkt ons reeds met welke talenten deze jonge man gesierd was en hoe op jeugdigen leeftijd de schrijversgaven in hem openbaar

werden, die hij in zijn lange leven tot groote ont-plooiing mocht brengen.

Gunning heeft den doctorstitel, dien hij mocht verwerven niet als franje aan zijn naam beschouwd, maar ook na de uitreiking van den doctorsbul heeft hij zijn wetenschappelijk werk voortgezet, zijn geest en vernuft dienstbaar gemaakt aan doorgronding of belichting van talrijke problemen en de vruchten van zijn nauwgezette studie, met vaardige hand, met kostelijke schrijvers-genialiteit te boek gesteld. De resultaten van zijn arbeid zijn niet alleen theologen en geleerden ten goede gekomen, maar ook eenvoudigen van geest mogen zich verheugen in het bezit van tallooze geschriften, waarin hij door liefde tot Christus gedrongen, steeds den weg wees naar het kruis van den Verlosser, den Heiland van zondaren, wien te dienen en te verheerlijken het hoogste in zijn leven was.

Den 11den November 1881 werd zijn huwelijk met Tobina Adriana Pynacker Hordijk door zijn vader ingezegend met den trouwtekst, Psalm 63 vers 4: „Uwe goedertierenheid, Heere, is beter dan het leven.”

Mevrouw Gunning heeft hem als trouwe gezellin, als stille kracht steeds terzijde gestaan; zij omringde hem met haar liefde en toewijding, waardoor hij mede in staat werd gesteld, zulk vruchtbaar werk te volbrengen.

In de Zuid-Bevelandsche gemeente Wilhelminadorp begon op 11 December 1881 Gunnings pastorale leven als predikant van de Nederlandsche Hervormde Kerk.

Natuurlijk werd Gunning door zijn vader bevestigd en deze had voor die gelegenheid als tekst uitgekozen Lucas 5 : 10b: „Jezus zeide tot Simon: vrees niet, van nu aan zult gij menschen vangen.” Bij een bevestiging van een voorganger in zijn eerste gemeente is het de éénige maal dat hem de zegenende handen der oudere ambtsbroeders worden opgelegd.

Gij kunt begrijpen dat voor Gunning het oogenblik onvergetelijk bleef, dat zijn vader en beide grootvaders, de handen zegend over zijn hoofd uitbreidden en elk dergenen, die aan deze plechtige handoplegging deelnam, hem een Schriftwoord meegaf. Dat van zijn vader luidde: „Ga dan, mijn zoon, word gesterkt in de genade, die in Christus Jezus is.”

Deze zegenbede is wel in vervulling gegaan, want Gunning gevoelde zijn leven lang dat hij, als arm zondaar, alleen leven kon van de genade van zijn Heiland en hoe hij door die genade gesterkt werd om, met afzien van eigen ontrouw en eigen tekortkomingen, zijn roeping te volgen en zijn taak ter eere van zijn Zender te vervullen.

Bijkans zestig jaren heeft hij het Evangelie mogen verkondigen, met blijmoedigheid de boodschap des heils mogen brengen en wij kunnen Gode niet genoeg dankbaar zijn dat Hij Zijn dienaar zulke groote gaven en talenten geschonken heeft, bovenal dat Hij ons in hem gaf een herder en zielszorger, die talloos velen, die tot hem om raad kwamen in de moeilijkheden van hun geestelijk en kerkelijk bestaan, kon helpen, troosten en bemoedigen, te meer daar hij-zelf den strijd, den twijfel en de on-

zekerheid kende, maar ook wist dat deze alleen biddend overwonnen worden.

In 1884 verwisselde Gunning zijn eerste gemeente voor die te Bennebroek, waar hij eveneens drie jaren zijn herderlijke taak vervulde.

Hier stichtte hij een Evangelisatie, tevens Bewaarschool en noemde haar „Rehobôth.” Zij is de eerste van de drie, die hij in het leven mocht roepen: „Rehobôth” in Bennebroek, „Pniël” in Leiden en „Irene” in Utrecht.

Na betrekkelijk korten tijd van veel arbeid nam Gunning het beroep aan naar Gouda, nadat hij voor Rotterdam en Amsterdam bedankt had.

Hier vond hij een zeldzaam aangenaam arbeidsveld, waar het in het kerkelijk leven bijzonder goeddelijk, soms wel wat tē familiaar toeging. Dit hinderde Gunning zeer, want hij voelde zich priester Gods en alle oneerbiedigheid in het Huis des Heeren was hem een gruwel. Wat preekte hij gaarne in den geweldigen kathedraal „St Jan,” met zijn prachtige gebrandschilderde ramen van Dirk en Wouter Crabeth, met zijn rijkdom aan beeldhouwwerk en verheven architectonische kunst, maar zijn prediking geschiedde in alle eenvoudigheid, zonder veel dogmatiek, en de hoofdtoon was altijd weer: „Wij, arme zondaren, hebben een rijken Heiland; wanneer gij Jezus als uw Heiland aanneemt, Zijn gemeenschap zoekt en op de kracht van Zijn heilig offerbloed vertrouwt, dan zijt gij veilig en geborgen.”

Vier jaar later, in 1891, nam Gunning afscheid van de Goudsche gemeente en vertrok naar Leiden, dat

een beroep op hem gedaan had. De slotwoorden van zijn laatste prediking waren deze:

„Dat Christus altoos met de Zijnen is, moet u *genoeg* zijn. Ik zeg dat vooral tot die vrienden, die, in de warmte, maar ook de eenzijdigheid van hun gevoel, zich veel te zwarte gevolgen van mijn heengaan voorstellen. Lieve zielen, geen menschenkind is onmisbaar en wie dat meenen zou, hetzij van zichzelf, hetzij van anderen, pleegt afgoderij. Nooit ontnemt de Heer ons *meer* dan Hij weet dat wij missen kunnen, maar stellig ontnemt Hij ons, vroeger of later, wat ons zou kunnen verhinderen *Zijne* liefde als het ééne Noodige te zoeken en te begeeren. En daarom, gij, die mij liefhebt, gij, die u aan mij gehecht hebt, onthoudt het goed, dat mijn laatste, mijn vurigste, mijn diepst gevoelde vermaning tot u allen geweest is: *Jezus alléén!*”

Inderdaad, dat was de grondtoon van Gunnings leven en streven. Zijn Heiland, waarvan hij voor tijd en eeuwigheid alles verwachtte, plaatste hij steeds in het middelpunt van zijn arbeid, of nu die arbeid bestond uit prediken, schrijven, huisbezoek, zieken troosten of opkomen tegen verdeeldheid in de gemeente des Heeren.

„Jezus alleen,” dat zijn ook de eenige woorden, welke op den gedenksteen van Gunnings graf zijn aangebracht.

In Leiden kwam Gunning tot bewustzijn van zijn eigenlijke levenstaak, n.l. die van „*christelijk publicist en vriend van geestelijk onbehuisden.*”

Daar stichtte hij niet alleen 't wijkgebouw „Pniël,” maar werd ook zijn weekblad „Pniël” geboren, dat in Januari 1941 den leeftijd van vijftig jaren mocht

bereiken. Straks kom ik op deze uitgave uitvoeriger terug.

Hoe langer hoe meer koesterde Gunning een sterk verlangen om de „onbehuisden,” de kerkelijk en religieus onbevredigden, een beetje te steunen en te helpen.

Ook hier werd hij, evenals in alle vorige gemeenten, in het ambt bevestigd door zijn geliefden vader, toen hoogleeraar in de Godgeleerdheid aan de Leidsche Universiteit.

Met welk een vreugde bediende hij het Woord Gods in de Pieters- en Hooglandsche kerk, toonbeelden van ontroerende schoonheid, waar de hooge gewelven en de slanke pilaren reeds op zichzelf een prediking brengen.

Met innerlijke blijdschap ging hij de trappen van die preekstoelen op en zonder eenigen last van zenuwachtigheid of vermoeidheid, voelde hij zich op den kansel in zijn element.

Hij was een voorstander van staande zingen van het Te Deum en andere lofliederen op den Allergoogste. „Blijf maar eens zitten,” zeide Gunning, „als je samen als uit één hart en mond moogt jubelen: „Amen, Jezus Christus, Amen, ja Gij zult in 't groot heelal 't rijk der duisternis beschamen, tot het niet meer wezen zal!”

Ook naar de toepassing van een goede liturgie ging zijn verlangen uit en men mag wel zeggen dat Gunning in het opstellen daarvan wonderlijk goed geslaagd is. Hij vond daarin ook het beste middel om het individualisme der predikanten te breidelen en om een gezonde, breede, oud-christelijke rechtzinnigheid te doen groeien in de harten,

want, naar zijn meening is de liturgie altoos en overal *orthodox*.

In later jaren mocht hij beleven dat er in menig opzicht een *breeder* geest, een beter *verstaan* van de waarde der liturgie was gekomen.

Hij streefde er naar door eenheid van liturgischen opzet het schoone en verheffende te bereiken, dat *heel* een kerkgemeenschap één ware in schuld-belijdenis, in genade-verkondiging, in aanbidding en lofprijzing, één binnen het kader der eigen Kerk, maar ook één met het geheel der andere Christelijke Kerken.

In 1894 nam Gunning het beroep naar Utrecht aan, waar hij bijna twintig jaren gewerkt heeft. In alle plaatsen, maar wel het meest in Utrecht, was zijn gehoor zeer groot in getal en zeer gevariëerd.

Onder zijn leiding was de samenkomst der gemeente een waarachtige liturgie, een aanbidding Gods. Toch was Gunning geen redenaar, want hij las zijn preeken, maar allerminst hinderlijk. Zijn preeken waren altijd actueel en werden met innige ontroering en heilige geestdrift uitgesproken.

Wanneer Gunning in den Dom het Evangelie bracht, terwijl de bekende Dr Johan Wagenaar het orgel bespeelde, beleefde men heerlijke, opwekkende, vaak aangrijpende kerkdiensten.

De Utrechtsche jaren waren in zijn predikantsleven de groote jaren, vol kritiek op velerlei dat hem muf en geesteloos in de kerk voorkwam en tegelijkertijd hartstochtelijk met haar meestrijdende, uit het aan haar toevertrouwde Evangelie zelf begeerende te leven.

Het veelomvattende werk in de drukke Universi-

teitsstad werd hem echter te machtig. Er kwam een geestelijke crisis in zijn leven en de benoeming aan het Haarlemsche Diaconessenhuis leek hem een uitkomst.

Nu zou hij in beperkte omgeving een rustigen werkring krijgen, maar in de praktijk viel dat echter niet mede.

Niemand die hem kende, verwonderde er zich over dat de positie van predikant-directeur, aan welke functie ook een zakelijke kant is verbonden, hem niet kon bevredigen, vandaar dat Gunning dit vertrek, dat hij aanvankelijk zelf begeerde, toch later betreurd heeft. Na verloop van een paar jaren legde hij zijn ambt neder, vroeg emeritaat aan en vertrok naar Apeldoorn om na eenigen tijd als ambteloos burger geleefd te hebben, het leiderschap op zich te nemen van de Evangelisatie „Maranatha,” waaraan hij een drietal jaren verbonden is geweest.

Zijn liefde voor de Nederlandsch Hervormde Kerk dreef hem er in 1920 toe opnieuw een predikantsplaats bij deze Kerk te aanvaarden, ditmaal te Serooskerke op Walcheren, waar hij tot 1924 verbleef, waarna, op zijn verzoek, zijn tweede emeritaat inging. Voortaan zou hij ambteloos burger zijn en blijven; ambteloos, doch verre van werkeloos, want met groote energie en nooit verflauwde toewijding wierp hij zich als emeritus-predikant te Bilthoven, en na 1933 te Amsterdam, op het schrijven van vele artikelen voor „Pniël”, tijdschriften en talrijke boeken.

Den 20sten Juni 1940 is hij te Amsterdam op 82-jarigen leeftijd overleden en vier dagen later

begeleidden wij hem naar zijn laatste rustplaats op „Zorgvlied” aan den Amsteloever.

* * *

In het vorenstaande gaf ik een beknopt overzicht van den levensloop van een man met bijzondere gaven van hoofd en hart, die in het kerkelijk leven van zijn tijd een uitzonderlijke plaats heeft ingenomen en in woord en geschrift grooten invloed heeft gehad.

Een man, die tot op hoogen leeftijd de diepste vereering voor zijn vader en zijn moeder bleef koesteren en in zijn correspondentie met vele vrienden, bekenden en onbekenden, zeldzaam trouw was. Deze „reuzencorrespondentie,” zooals Gunning ze zelf noemde, werd hem hoofdzakelijk bezorgd door „Pniël,” waardoor ook gezegende samensprekingen met dezen of genen plaats vonden.

Dat was zijn liefste werk, spreken van hart tot hart met zoekenden en bekommerden, per brief of mondeling.

Maar veel geschiedde dit door zijn weekblad „Pniël,” waardoor hij bekend zal blijven, want dit blad begon hij bijna 50 jaar geleden en vulde het tot zijn dood toe.

Ja, zelfs na zijn verscheiden is er zooveel copie, dat telkenmale stukken van den oprichter worden opgenomen, waardoor hij tot ons spreekt, ook nadat hij gestorven is.

Prof. Dr M. J. A. de Vrijer, een groot vriend van Gunning, getuigde van hem bij het geopende graf o. a.:

„Wij zijn hier samengekomen om te gedenken.

maar ook om te danken voor de heerlijkheid Gods, die standvastig en onverliesbaar is. Deze heerlijkheid wordt door Dr Gunning in volkomenheid gesmaakt, want hem drukte het gesluierte, het gescheurde in de wereld, in de Kerk, in zichzelf tot het einde.

„Gunning had de Kerk zóó lief, dat hij vanwege zijn visie op het ideaal, óók haar tekort altijd wedergispte. Hij kon toornen of lachen over kerkelijk gehaspel, schreien om de verdeeldheid, spotten met bedillers, aan welken hij dan nog een slotzegen meegaf. Maar sarcasme was er in zijn spot niet, dus geen liefdeloosheid.

„Gunning had naar zijn grooten intellectueelen aanleg, naar zijn fabelachtige werkkraft in het rijk der Theologische Wetenschap, zonder eenigen twijfel een roemrijke plaats kunnen innemen. Dat dit niet geschiedde, is niet veroorzaakt doordat hij de wetenschap voor de praktijk der pastorale taak verwaarloosde, maar doordat er in het Koninkrijk der hemelen, en dus ook in de afschaduwing daarvan, d.i. de Kerk, ruimte is en behoefte is aan veelvuldige verscheidenheid.”

Was volgens Prof. de Vrijer, de vader een *goud-delver*, dan was de zoon een *goudsmid*.

„De gouddelvers zijn de pioniers, die eenzaam het edel metaal zoeken, er ontbering en eenzaamheid om lijden, er de diepte voor ingaan. De goudsmiden bereiden het door de delvers opgegraven metaal tot 't gouden muntstuk, tot het sieraad, tot het gebruiksvoorwerp.

„Het goud blijft goud, maar het is bruikbaar geworden voor de gemeenschap der menschen door

schoonheid en nut. En schoonheid en nut zijn in de scheppingsorde gesteld.

„De gouddelver en de goudsmid zijn beiden onmisbaar; zoo is het ook in de Kerk. De goudsmid moet ook zooveel van het delven weten dat hij goud en schijn van goud kan onderscheiden.”

Al ligt het meerendeel zijner geschriften op den weg der practische theologie en al was zijn prediking één aanprijzing en verheerlijking van Jezus Christus, den Zaligmaker der wereld, toch is Gunning zijn leven lang blijven studeeren, gedachtig aan de woorden van zijn onvergetelijken vader: „Wie niet studeert, is niet bekeerd.”

Zijn belezeneheid was buitengewoon en vaak arbeidde hij naarstig om uit den Bijbel de bedoeling des Geestes te leeren begrijpen en hij was ervan overtuigd dat eerlijke wetenschap nooit van God afleiden, maar steeds naar Hem heenwijzen zal, die de Bron is van alle waarheid en klaarheid.

Zijn groote talenkennis, ook der klassieken, gaf hem het voorrecht den grondtekst, in nauwgezette Nederlandsche vertaling te kunnen weergeven.

Zoo bleek Gunning ook een exegeet van beteekenis te zijn en hij verblijdde de gemeente des Heeren met studies over Amos, Haggai, over den tweeden Jesaja (Jesaja 40-66), over den Brief aan de Romeinen, aan de Efeziërs en over de Openbaring van Johannes.

Maar ook tal van andere theologische werken heeft hij het licht doen zien, waarvan ter gelegenheid van zijn tachtigsten verjaardag een bloemlezing, „Ex Libris,” werd samengesteld.

Toen Gunning predikant te Serooskerke was, be-

gon hij aan het groote werk over zijn vader: „Prof. Dr J. H. Gunning, Leven en Werken,” hetgeen in 1925 voltooid werd en waaraan velen hebben medegewerkt om voor het nageslacht de figuur van dezen nobelen Christen-denker en getuige van Jezus Christus te teekenen.

Zijn dagboek: „Op weg naar Sion” vond talrijke lezers en „De morgenstond nadert” is voor Christenen in den avond des levens een troostboek bij uitnemendheid.

Reeds eerder had hij een troostboek voor reizigers naar de eeuwigheid: „Christus Consolator”, in vijf deelen, uitgegeven, terwijl „Blikken in Bunyans Pelgrimsreize” ervan getuigt hoe Gunning zich terdege in zijn onderwerp inwerkte.

Ter gelegenheid van Gunnings 70sten verjaardag verscheen: „In Gods Licht,” een bloemlezing uit 36 jaargangen van „Pniël.”

In zijn 73ste levensjaar begon hij te schrijven aan het groote werk over „John Henry Kardinaal Newman”; ter gelegenheid van zijn 75sten verjaardag kon ik hem, dank zij de hulp van vele vrienden, de uitgave van dit omvangrijke werk verzekeren.

Gunnings fijngevoelige aard en teerheid van ziel kwamen ook steeds tot uitdrukking in zijn gebedsleven. Zijn bidden was een innig gemeenschap oefenen met God, gepaard met grooten eerbied voor den Allerhoogste. Om zoekende en hulpbehoevende menschen in hun gebedsleven te steunen, verscheen van zijn hand: „In het heiligdom,” gebeden voor verschillende omstandigheden des levens.

Als groot vriend van het Leger des Heils schreef hij

op 78-jarigen leeftijd een belangrijke biografie over deszelfs stichter, William Booth en een half jaar voor zijn heengaan deed de onvermoeide werker in Gods Koninkrijk, overdenkingen over den vijf-entwintigsten Psalm van P. Waldenström, welke hij uit het Zweedsch vertaald had, het licht zien, onder den titel „De Heere is goed.”

Hetgeen ik hiervoren opnoemde is maar een klein gedeelte van alles wat Gunning in zijn lange leven heeft geschreven. Zijn lijst van werken telt vele bladzijden. Het meest heeft hij het Christenvolk gediend door zijn eenvoudige getuigenissen. De dichter van „Ga niet alleen door 't leven” heeft niet opgehouden Christus te prediken in al Zijn heerlijkheid; hij had daar bijzondere gaven voor ontvangen. En of hij dit deed in groote werken, in zijn boeken voor ouden van dagen, in zijn brochures voor eenzamen, in zijn brieven voor zieken, in zijn stukjes in „Pniël,” of op welke andere wijze ook, altijd wist hij den Heiland voor te stellen als den algenoegzamen Zaligmaker.

In alle pastorieën had Gunning één of meer kamers ingericht als bibliotheek om zijn omvangrijke boekenschat te bergen. Vanzelfsprekend breidde zijn verzameling zich steeds uit en in Bilthoven liet hij aan zijn villa „Sursum Corda” een bibliotheekkamer bouwen, alleen met bovenlicht, zoodat alle wanden van boekenstellingen voorzien konden worden. Deze collectie, die hij bij zijn vertrek uit Bilthoven aan de Universiteit van Utrecht heeft geschonken, draagt geheel het kenmerk van den verzamelaar, die zich zijn leven lang op velerlei wetenschappelijk gebied heeft bewogen. Een belangrijk deel van deze

boekery is afkomstig van den vader van den verzamelaar, Prof. Dr J. H. Gunning.

De zoon heeft alle geschriften van zijn vader, die ook als geleerde een zeer vruchtbaar auteur was, bijeengebracht en vereenigd met zijn eigen omvangrijk werk.

De werkmethode van Gunning bracht mee, dat, zoodra hij een studie over een bepaald onderwerp aanvatte, hij zich allerlei materiaal aanschafte en in zijn immer groeiende bibliotheek inlijfde. Aan deze zorgvuldige, wetenschappelijke methode dankt men nu allerlei interessante literatuurgroepen, o.a. een mooie verzameling van Dante en een groote collectie Hebreeuwsche geschiedenisboeken. Voorts vindt men in zijn boekery vele werken over het Leger des Heils en over den stichter William Booth, verzamelingen over liturgie in den hervormden eeredienst, over diaconessenarbeid, de Oxfordgroep en de Maranathabeweging en Bijbels in vrijwel alle Europeesche talen.

Gunnings nimmer aflatende belangstelling in zijn tijd, in de secten en stroomingen van ons land, blijkt uit heele reeksen tijdschriften en duizenden brochures.

Als redacteur van „Pniël” ontving hij ook tallooze boeken ter bespreking, welke ook een plaats in zijn bibliotheek vonden. Bovendien vormen vijftig jaargangen van het door hem gestichte en bijna een halve eeuw geredigeerde weekblad een statige rij in dezen boekenschat.

Zijn preeken al of niet in tijdschriften opgenomen, zijn te talrijk om op te sommen, preeken voor oud en jong, tot voor kinderen toe. Aan een opgaaf in

„Pniël” ontleenen wij het volgende: Van zijn candidatentijd af tot op 16 Aug. 1939, toen hij voor het laatst predikte, ging Gunning 8051 malen de gemeente voor. Bovendien hield hij ongeveer 600 Bijbellezingen op werkdagen in wijklokalen en kerken van andere gemeenten en ongeveer 100 in Duitschland en Zwitserland.

Voorts heeft hij ongeveer 350 lezingen in den lande gehouden, waarvan ik noem: Rome en het Evangelie, De Christen en de muziek, Oude en Nieuwe Kunst, Dante (12 lezingen), Ibsen (24 lezingen), lezingen over Madeira, Spanje en Portugal, De profeten onder Israël (12 lezingen), Reformatie en Katholicisme, Zwingli, Swedenborg, Savonarola, Generaal Booth, John Bunyan en Kardinaal Newman.

* * *

In de korte beschrijving van Gunnings levensloop merkte ik reeds op dat het weekblad „Pniël” in Leiden geboren werd. Ter bereiking van zijn doel, een eigen wijkgebouw te stichten, gaf hij een weekblad uit, waarvan de eerste nummers den vorm van een bedelbrief hadden. Maar toen het gebouw er stond, blééf het blaadje en het is zijn levenswerk geworden.

Gunnings artikelen in dit blad zijn vermaard geworden door hun geheel persoonlijken stijl, hun puntigheid en den geest van verdraagzaamheid, die hem kenmerkte.

Alles wat Gunning onder de oogen of in de gedachten kwam, had zijn belangstelling en al wat zijn belangstelling had, vond heel vaak een weer-

klank in „Pniël.” Dit werd voor Gunning een kansel, waar rondom hij zijn vrienden en getrouwen onder de Christenen van allerlei schakeering verzamelde. En zoo was zijn lezerskring, de Pniëlkring, in Nederland en ver over onze grenzen heen, zijn „parochie.”

Vroegen in de eerste jaargangen de materieele noodden de aandacht en kwam de geestelijke spijsze meermalen in gedrang, meer en meer ging Gunning het hooge gewicht zijner verantwoordelijkheid beseffen.

Het Evangelie, dat hij op den kansel en in zijn blaadje predikte, werd hem steeds meer een zaak des harten, een zaak van verootmoediging en roepen tot God. Gedurig sterker besepte hij den plicht om zijn lezers, waarvan velen zijn vrienden werden, te wijzen op God en allen op te roepen tot gehoorzaamheid aan hun rechtmatigen Koning, Jezus Christus.

Hij vertolkte voor lezers uit alle Nederlandsche Kerkgenootschappen de Blijde Boodschap en een halve eeuw heeft hij in dit weekblad een uitgebreiden kring van vrienden gesticht en verkwikt met zijn artikelen.

Boekbesprekingen, litteraire beschouwingen, stichtelijke verhandelingen, schriftverklaringen, meditaties, gebeden en reisbeschrijvingen, de uitgebreide correspondentie-rubriek, ja wat niet al, heeft hij in „Pniël” verzorgd.

En bij dit alles wist hij den juisten toon te treffen, zoodat in al zijn werk dít domineerde: Jezus Christus alleen.

Gunning had in zijn lezerskring van „Pniël” de grootste parochie en toen voor hem zijn gewone ambtelijke arbeid van kanselwerk, huisbezoek en catechetisch onderwijs was weggevallen, behield hij het contact met dien ruimen kring van lezeressen en lezers van „Pniël”.

Een geliefde rubriek was altijd de beantwoording van vele vragen die hem gesteld werden en hij gaf daarbij zooveel wijze lessen uit zijn rijke levenservaring, met openhartige belijdenis van eigen gebreken en moeiten, dat men voelde dat hij zulks deed om anderen voort te helpen.

Moedeloos en vertwijfeld klopten bij Gunning aan en hij hielp ze met zijn woord en met zijn raad. En wanneer naar zijn meening, meerderen er voordeel van konden hebben, dan verscheen een opstel in „Pniël” aan een broeder of zuster in de benauwdheid, in de zorg, in de eenzaamheid. Hij zocht altoos het weggedrevene, maar vergat degenen die trouw ter kerke gingen niet, want hij wist dat ook zij behoefte hadden aan een woord „van hart tot hart”, al kwam dat woord in een weekblad, dat in duizenden exemplaren over het land verspreid werd.

Gunning zelf zeide van dit levenswerk: „Ik wilde met mijn „Pniël” niets dan een zaaier zijn, die naar mijn vermogen het goede zaad des Koninkrijks heb uitgestrooid, het met vertrouwen aan Gods leiding overlatende wat er van ontkiemen en vrucht dragen zal. Maar wie uit „Pniël” een stelsel zou willen opmaken, zou niet alleen mij, maar allereerst zichzelf belachelijk maken. Ik zal erkentelijk wezen aan elk, die, mijn uitgebreide schrijverij overziende,

er van getuigt: „zwak en gebrekkig werk, maar je voelt er toch den klop in van een hart, dat Jezus liefhad”.

Dien klop hebben de lezers van „Pniël” altijd waargenomen. Zeker had Gunning ook zijn tijden van moedeloosheid, waarin hij smachtend uitzag naar de verbondenheid der Christenheid, naar de blijde stonde, waarop hij zou zien in de triumfeerende Kerk, wat hij in de strijdende Kerk tevergeefs had gezocht.

Hij, die zooveel zoekers tot zegen was, bleef zelf een zoekende ziel, die niet twijfelde aan de genade, welke er is in Jezus Christus onzen Heer, maar die vurig verlangde in dit leven reeds te aanschouwen de eenheid, de mystieke band der Christenen.

Hij, de man van de „Una Sancta”, van de eenheid der algemeene Christelijke Kerk, hunkerde naar samenbinding, naar samenwerking, naar het wegdoen van alles wat verdeelt.

En zag hij het tegendeel, dan was er bitterheid in zijn hart, dat zijn arbeid, ook zijn schrijven in „Pniël”, niet meer gevolg had, dan hij mocht waarnemen en hij slaakte zijn verzuchtingen over zijn eenzaamheid.

Maar in 't gebed met zijn God, kreeg hij weer kracht om moedig voorwaarts te gaan, om te blijven strijden voor de eere des Allerhoogsten. Dan nam hij de pen weer op en opende voor zijn lezers wijde perspectieven, die uit den Bijbel voor ieder geloovige bereid zijn. Dan vertroostte en verkwikte hij weer, dan sprak hij moed in, waar twijfel, of zelfs wanhoop hadden postgevat en hij wekte allen op

om God en Zijnen Christus met eerbied, blijdschap en liefde te dienen en te aanbidden.

* * *

Was Gunning als schrijver bekend en bemind, niet minder beteekenis had hij als herder en zielszorger der gemeente. Zijn optreden was altijd een evenement en van zijn persoon en voordracht ging zulk een fascineerende invloed uit, dat de groote schare die hem volgde van het begin tot het einde werd meegesleept en geboeid.

Zeldzaam nauwkeurig heeft Gunning den polsslag van den tijd steeds weer waargenomen en geregistreerd met zijn vlotte pen of pakkend woord.

Wat klonk zijn stem altijd ver door in de harten van hen die hij zoo goed begreep! Zijn teer gemoed en warm hart maakten hem bij uitstek geschikt om voor velen een raadgever en geestelijk leidsman te zijn, terwijl de liefde tot Zijn Heiland hem drong tot spreken en schrijven over het verlossingswerk door Jezus Christus volbracht!

Gunning heeft zich van den aanvang af op den kansel het meest op zijn gemak gevoeld. Al waren de kerken nog zoo groot en zijn beurten nog zoo drukbezocht, het hinderde of benauwde hem niet; steeds bracht hij blijmoedig en met opgewektheid de boodschap van zijn Zender, tot wiens dienst hij zich geroepen voelde.

Andere samenkomsten, waar veel menschen bij elkander waren, zooals predikantenvergaderingen, conferenties, ja ook kerkeraadsvergaderingen, waren hem vaak een kwelling des geestes. Dat vond zijn oorzaak in het feit dat Gunning geen debater

was, geen wetskenner, geen scherp belijnd partijman en altijd over de onbetrouwbaarheid van zijn geheugen klaagde. Hij kon een betoog moeilijk volgen en daarvan ook de zwakheden of kernpunten niet vasthouden. Van al de boeken die hij las, maakte hij exerpten en op deze wijze wist hij alles wat er door zijn hoofd en hart ging, te eeniger tijd wel te pas te brengen; maar een man van het geïmproviseerde woord was hij niet. Ook op den kansel sprak hij steeds van het geschreven concept, al was hij er niet slaafs aan gebonden.

Het preeken was voor Gunning steeds het middel om contact met de menschen te krijgen en dat hem dit gelukte bleek wel overduidelijk uit zijn omvangrijke correspondentie, die vaak naar aanleiding van het gesproken woord tot stand kwam.

Al gevoelde Gunning zich in de kerk liturg, voorganger in den eeredienst der gemeente, die haar gemeenschappelijke aanbidding leidt, toch vergat hij nooit dat die gemeente bestaat uit zondaren die lijden, die verstrooid zijn, die het moeilijk hebben of zich eenzaam voelen, die een helper noodig hebben; dezulken te leiden naar den Gekruiste voelde hij als een schoone roeping en dure plicht.

Op den voorgrond stond bij hem altijd dat hij sprak tot de gemeente des Heeren. Al gevoelde hij zich persoonlijk orthodox, geréformeerd, bovenal wist hij zich lid der Kerk van Christus, waarvan hij elke openbaringsvorm opdroeg in zijn gebed voor den troon der genade.

Maar naast het *getuigen* stond bij hem de *vertroosting* op den voorgrond. „De eerste Zondag van den Heidelbergschen Catechismus,” zeide hij mij eens,

„is mij als een Evangeliewoord zoo schoon.”

Hij wist het wel uit eigen ervaring en uit die der velen, met wie hij in briefwisseling stond, dat de mensch, die Christus eerlijk wil navolgen, heel vaak alléén komt te staan. Het was niet toevallig, dat hij, reeds als jonge man van even dertig jaren, zijn meest bekende versje dichtte: „Ga niet alleen.” Gunning voelde zich levenslang eenzaam, al stond hij ook met duizenden in de levendigste betrekking. Hij wist — hij die wel eens schertsend „biechtvader van half Nederland” is genoemd — hoe velen in de plaats hunner inwoning zich vereenzaamd en verlaten gevoelen. De groote verdeeldheid die er vaak bij ons op kerkelijk terrein heerscht, is ook niet geschikt om teedere zielszorg te kweken.

In Gunnings preeken vond men geen scherpe ontleding van een vooraf opgegeven thema, ook zocht men bij hem tevergeefs een logische uitwerking van drie of vier „hoofdgedachten”. Van 't begin tot het einde kwam hij als 't ware vlak bij ons staan, trachtte onze behoeften en onze vragen te verstaan en gaf er dan zijn antwoord op.

De toepassing kwam nooit afzonderlijk aan het eind, omdat de heele preek toepassing was.

Zoo was zijn preek niet systematisch opgebouwd, maar de bediening des Woords bestond hoofdzakelijk uit ontboezemingen over de liefde van Christus, die alle nooden van het arme zondaars-hart in heerlijken rijkdom verandert.

Hij had een geheel eenige wijze om de grootheid en algenoegzaamheid van onzen dierbaren Zaligmaker te prijzen.

In het boek „Herinneringen uit mijn leven” door

Dr J. H. Gunning J.Hz. merkte de schrijver omtrent zijn prediking het volgende op: „Iets eigenaardigs heb ik heelemaal niet. Ik preek Christus en Dien gekruist en doe dat in de taal van onzen tijd. Prof. Van Oosterzee zou zeker vele bezwaren tegen mijn manier van doen hebben. Ik kan onmogelijk scherp disponeeren; mijn toepassing komt soms vlak voor-aan, blijft nog vaker heelemaal weg en heeft niets geijks; aan punten-verdeelingen doe ik niet en ik moet alles opschrijven en aflezen van mijn „boekie”. Allemaal homiletische zonden, die door de meeste mijner geachte collega's niet bedreven worden. Heb ik dus iets eigenaardigs dan is het dit: dat ik tegen vrijwel alle regelen der kansel-welsprekendheid inga. Niet opzettelijk, maar omdat ik het niet beter kan.”

„Steeds tracht ik het Schriftwoord te nemen zooals het daar geschreven staat, het toe te lichten uit den tijd, waarin het werd opgesteld en het toe te passen op onze toestanden en nooden. Toch heb ik opgemerkt dat een eenvoudig getuigenis van hart tot hart, zooals ik het geef, zielen doet ontroeren en vragen naar God, naar den levenden God. Ik heb mijn leven lang niets anders gedaan dan Jezus Christus aan te bevelen en te verheerlijken. Ach zoo gebrekkig en zoo bevlekt, maar toch met al de liefde van mijn hart. Wie Jezus Christus, den in het vleesch gekomen Zoon van God, *niet* belijdt, heeft aan mijn prediking *niets*; want ik weet juist niets anders dan Christus en Dien gekruist.”

Gunning was de man voor tijdpreken. Zijn onderwerp moest zich, als het kon, onmiddellijk aansluiten bij een gebeuren, dat leefde onder zijn hoorders,

hetzij in eigen land of daarbuiten, een levensberoe-
ring die de massa te denken had gegeven.

Zoo was Gunning in al zijn arbeid een geheel
aparte, oorspronkelijke, universeele figuur, frisch
en fleurig, dapper tot in zijn hoogste levensjaar.
Het is niet toevallig dat het wapen der familie
Gunning tot onderschrift draagt: „Vérité sans
peur”, waarheid zonder vrees!

Om de goedkeuring der menschen, ja zelfs van zijn
vrienden heeft hij zich weinig bekommerd; hij ging
zijn eigen weg en had naast hartstochtelijke bewon-
deraars en volgelingen ook vele hartstochtelijke
tegenstanders.

Eén eigenschap drong zich altijd sterk naar voren:
zijn breede verdraagzaamheid. Hij was een felle
vechter tegen veel dat ons volk onnoodig verdeelt,
een nobel strijder voor eenheid en samenwerking.

Hij zag zijn taak altijd groot en had een afkeer van
kleinzielige bedilzucht. Zoo gebeurde het op een
zekere kerkeraadsvergadering, dat een ouderling
kritiek oefende op het feit dat Ds Gunning in een
der avondbeurten, welke te zes uur was aange-
vangen, reeds vijf minuten over half zeven „amen”
had gezegd. Een dienst van nauwelijks vijf en
dertig minuten noemde de ouderling geen kerkgang
waardig.

De voorzitter van den kerkeraad (óók een predi-
kant) vond de opmerking wat pijnlijk en vroeg min
of meer beklemd van toon aan zijn ambtgenoot
Gunning, die ter vergadering aanwezig was, wat
deze hierop te antwoorden had.

Gunning deelde den bezwaarden ouderling mede,
dat hij over drie weken wederom de avondbeurt

had in dezelfde kerk. „Ik kondig nu reeds aan, dat ik bij die gelegenheid niet vijf minuten over half zeven „amen” zal zeggen, maar vijf minuten vóór half zeven. Dat mijn broeder-ouderling, die een dienst van een half uur niet de moeite waard vindt, dan maar weg blijve.”

Tot goed begrip van het geval, moet men weten dat Gunning in de bewuste avondbeurt zoo ongeveer dertig kinderen had te doopen, wat den dienst wel tot half acht deed duren. De inleidende predikatie had een half uur gevorderd, wat het „amen” even na half zeven had doen klinken.

Wie Gunning met kleinigheden als „een preek van nog geen half uur” in den weg dacht te treden, moest er wel op berekend zijn, dat hem een terechtwijzing werd toegediend, waarop maar het best kon worden gezwegen.

Waar Gunning het woord Gods mocht brengen, daar voelde hij zich op zijn plaats; of het nu was in een vergadering van heilssoldaten of in Zweden, waar hij in een „misgewaad” den hoog-Lutherschen eeredienst kon leiden, was hem om het even.

Zijn groote talenkennis maakte hem dit laatste mogelijk.

Hoe levendig herinner ik mij den dienst dien hij leidde in de Kapel, boven op een berg, in Lützingen (Bergische Land) op Pinksterzondag 1932, waar hij sprak over den glans, op Mozes' aangezicht, toen hij van den berg afkwam, na vele dagen daar met God verkeerd te hebben. Hij sprak als een geboren Duitsch „pastor” en in een vreemde taal zonder eenig „blaadje” voor zich! Als we in die schoone dreven op een wandeling waren en even

zouden uitrusten, bleef Gunning heen en weer loopen en dicteerde aan mijn Vrouw de noodige kopij voor „Pniël”.

Over het prediken in vreemde talen, wil ik nu nog een ander voorval uit Gunnings leven meedeelen.

Op een Zondagmorgen kwam hij in Biasca (Italië) om den Evangeliedienst bij te wonen. De kerk was propvol, maar er kwam geen begin. Toen na een kwartier nog geen predikant verscheen, stond Gunning op en vroeg aan den koster, of er geen dominee was.

Toen vernam hij dat deze plotseling voor een sterfgeval in zijn familie was opgeroepen, zoodat de dienst niet kon doorgaan. Gunning trad naar voren en zeide in 't Italiaansch: „Broeders en Zusters, ik ken alleen een beetje de taal van Dante, maar die verschilt nogal van uw tegenwoordige spreektaal. Ik ben predikant en gevoel den plicht, althans te beproeven, u sterking uit Gods Woord mee te geven. Laat ons nu afspreken dat ik begin tot u te praten en dan zal ik spoedig vragen, of ge mij verstaat. Zoo niet, zegt het dan gerust, dan lees ik het „Onze Vader” en den zegen u voor en gaat gij naar huis; zoo ja, dan zal ik trachten u een weinig bezig te houden met de Goddelijke boodschap des heils.”

Na eenige minuten vroeg hij: „verstaat gij mij, broeders en zusters?” en met Zuidelijke beleefdheid riepen zij van alle kanten: „Si, Si, fratello”, „ja, ja broeder, ga voort, ga voort!” En zoo sprak hij een uur lang over den verloren zoon, tot vreugde van zijn hoorders en tot blijdschap en zegen van zijn eigen hart.

Niet alleen in kerk, wijklokaal of Evangelisatiegebouw was Gunning een gezien en gewaardeerd spreker, ook in de kringen van het Leger des Heils werd hij gaarne voor een spreekbeurt uitgenoodigd. Men wist daar dat Gunnings vriendschap voor het Leger groot en hecht was en dat hij, waar hij kon, hun gezegenden en zegenrijken arbeid steunde.

Om meer van deze wereldbeweging te weten, stak hij vele jaren geleden naar Engeland over, waar hij niet alleen den beroemden Spurgeon, maar ook Generaal en Mevrouw Booth hoorde spreken.

Hij was het lang niet met alles van hun opvattingen en denkbeelden eens, „maar,” zeide Gunning: „Laten wij toch niet te eng van Gods genade denken en laten de Christenen in Nederland eens over hun eigen kerkmuren heen kijken!”

„Waar ter wereld,” vraagt Gunning, „bestaat een Evangelisatie zóó ruim, zóó brandend van liefde, zóó soepel als deze?”

En hij waardeert in hen dat ze zoo dankbaar, zoo blijmoedig, zoo volhardend zijn.

Natuurlijk zijn zij niet allen het op elk punt der waarheid roerend met elkaar eens, maar de centrale beteekenis van het kruis van Christus belijden zij allen.

Op een avond, het was in zijn Bilthovenschen tijd, was Gunning met zijn gastvrouw en gastheer, waar hij zoo vaak logeerde, uitgenoodigd in de Congreszaal aan den Overtoom een goed woord voor Jezus te spreken.

Ons werd gevraagd op het podium plaats te nemen, waar een uitgebreid muziekcors vele liederen met ferme fanfares begeleidde, hetgeen voor de hoofden

van mijn Vrouw en onzen gast een ware beproeving was.

Toen Gunning, ingeleid door den Commandant, het woord kreeg, luisterden allen met gespannen aandacht. Hoe wist hij de zoenverdienste Christi hen op het hart te binden, hoe was hij bezield met heilige geestdrift voor Gods oneindige liefde in Jezus Christus, den Middelaar Gods en der menschen en hoe weerklonken telkens de „Halleluja's” wanneer de naam des Heeren werd grootgemaakt. Aan het einde van zijn toespraak bedankte Commandant Bouwe Vlas hem voor zijn vriendschap en voor zijn vurig getuigenis van den Heiland en hij beloofde hem dat hij, wanneer Gunning tot heerlijkheid bevorderd zou worden, het beste muziekkorps zou geven om bij zijn graf te spelen en dit is ook inderdaad bij Gunnings begrafenis op ontroerende wijze geschied.

* * *

Hoe was het nu mogelijk dat Gunning zich overal thuisvoelde, waar hij Christus mocht prediken als de éénige, die àlle behoeften des menschen, àl zijn schreiende nooden stilt?

Dat kwam, omdat hij een ieder, die zich voor Christus kruis buigt en dat als middelpunt van zijn leven weet, als den vasten grond van zijn behoud, zijn broeder en zuster noemde, onverschillig bij welke kerk of groep hij of zij behoort. „Ik sta,” zeide hij „boven alle kerkisme en al weet ik dat velen op dit punt van meening met mij verschillen, zoo zal ik voor éénheid blijven strijden, omdat het mijn heilige, diepe overtuiging is, dat Gods kinderen

niet alleen in het hiernamaals, maar op aarde, bij elkaar hooren. Kinderen van één Vader zijn wij allemaal."

In dit woord zien wij aanstonds Gunning geteekend als de man van de „Una Sancta", de ééne ongedeelde kerk, waartoe hij allen poogde samen te brengen, die één zijn in hun belijdenis, dat Jezus de Zoon van God is.

Zijn leven lang had hij innig verdriet van de enghartigheid die hij in eigen en anderer kerk onderzond.

„Het is," zeide Gunning eens, „alsof men er hoe langer hoe meer op uit is, de groote, éénige, heilige, algemeene Christelijke Kerk te scheiden en te splitsen, inplaats van haar bijeen te brengen. Is het in den grond van de zaak niet diep bedroevend dat er in ons land verscheidene kerkgroepen zijn, waarin gepredikt en geleerd wordt: „Ik geloof één heilige, algemeene Christelijke Kerk, de gemeenschap der heiligen?" Onze versplintering acht ik een bespotting van onze apostolische geloofsbelijdenis."

Gunning beschouwde het als zijn hoofdtaak — en daartoe diende hem vooral zijn weekblad „Pniël" — de eenheid van de gemeente van Christus, vertegenwoordigd in en buiten alle kerken en kringen, te bevorderen en wakker te roepen. Tot dat eenheids-bewustzijn hebben hij en zijn werk inderdaad veel toegedaan.

De voltooiing dier eenheid echter zullen we eerst zien bij de wederkomst van Jezus Christus.

Gunning was pastor voor iedereen die naar hem wilde luisteren; hij heeft altijd buiten en boven alle richtingen willen staan.

Maar wie niet luisteren wilde of meende dit niet te kunnen doen, die wenschte hij Gods zegen toe en voegde er soms bij: „Al zijt gij nog zoo bekrompen, als God u maar zegent, dan komt ge er op den duur vast bovenuit.”

Nooit verloor hij zijn humor en op voorbeeldige wijze wist hij ernst en luim te paren.

Eens schreef hij in zijn blad: „Indien er al menschen zijn, die ik hier een beetje uit den weg ga, omdat ik nu eenmaal weet dat zij mij niet kunnen zien zonder kippenvel te krijgen, dan vertrouw ik toch vastelijk, dat wij elkander onder de eeuwige palmen best zullen verstaan. Alleen wou ik wel, dat het onder de vaderlandsche eiken of knotwilgen ook reeds een beetje gemakkelijker ging.”

Hoe leefde in hem het diep verlangen, de volmaakte liefde van den Heiland in onvolmaakte, maar hartelijk gemeente woorden en daden af te spiegelen en allen die zijn weg kruisten, voor te houden.

Hij kon maar niet begrijpen dat en waarom de door Jezus Christus werkelijk verlost en elkander kunnen missen. Hij kon en wilde hen niet anders zien dan één in Christus en dus één met elkander.

Van dit standpunt uit heeft hij geschreven in „Pniël”, in boeken en brochures, in brieven; zoo heeft hij gesproken op kansels, voor de radio, in samenkomsten, in de binnenkamer; zoo heeft hij gebeden, in gemeenschap met zijn God verkeerend.

Wij verstaan dat het hem pijn deed, als hij zag hoe het uitzicht op de reddende hand des Heilands werd verduisterd door velerlei kerken en secten, die elkander niet kennen of erkennen, ja, soms elkander

bekampen. En die toch allen bij het Kruis van Christus willen knielen.

Aangegrepen door de bede van zijn Goddelijken Meester: „Ik wil, dat zij allen één zijn,” heeft hij zijn lange leven en zijn kostelijke gaven van hoofd en hart besteed, om de oogen van een verbrokkelde en verdeelde Christenheid te openen voor de apostolische waarheid van de eenheid der geloovigen in alle kringen en kerken en dit heeft hij niet slechts geleerd en in allerlei toonaarden telkens weer opnieuw geleerd, maar ook persoonlijk met heel zijn hart in beoefening gebracht.

Van richtingen in de kerk wilde hij niets weten; volgens hem waren er maar twee richtingen: die van God af en die naar God henen.

Zijn vaste geloof was dat allen die den Heer eerlijk zoeken, Hem ook zullen vinden, want Hij wil gevonden worden.

Onvermoeid heeft hij getuigd van de „Una Sancta” en het was hem een heilige hartstocht geworden door woord en geschrift te wijzen op de eenheid die er is tusschen alle levende leden der gemeente des Heeren, een eenheid wortelend in Jezus Christus.

Toch miskende Gunning den zegen van een kerk-gemeenschap niet; hij had in zijn kerk, in een bepaalde kerk, *de Kerk* lief. Steeds wekte hij op tot aansluiting bij een kerk, ook al is men van haar onvolmaaktheid verzekerd, waarbij men moet trachten haar zooveel mogelijk aan het ideaal te doen beantwoorden.

Met zijn lange en veelzijdige ervaring waarschuw-

de hij nadrukkelijk voor secten en kringen, die de zielen misleiden en de Kerk afbreken.

Aan het einde van zijn leven gekomen getuigde Gunning: „Door 's Heeren genade weet ik mij een lid der ééne heilige katholieke of algemeene Kerk van Christus, der onvergankelijke „Una Sancta”, die uit al de bestaande kerkformaties, waarin het groote Lichaam van Christus helaas uitéénviel, zich meer en meer samenvoegt tot de ééne kudde onder den éénen Herder.”

„Dagelijks rijst mijn gebed op voor deze heilige, katholieke, apostolische Kerk, die van het eene einde der aarde tot het andere reikt en die de Heere bewaren en op Zijn tijd ook zichtbaar openbaren zal, gegrond als zij is op de onwrikbare en onveranderlijke Rots: Christus.”

* * *

Zoo zien wij Gunning als irenisch-gezind Christen met breeden blik en immer getuigend geloof.

In vele kringen — over alle kerkmuren heen — werd hij geacht en bemind als een prediker van bijzondere gaven, als knap litterator, als geniaal schrijver, als dichter en journalist, als liturg en exegeet, als zielszorger en vertrooster van eenzamen en bedroefden, als strijder voor éénheid onder Gods kinderen en bestrijder van versteende leerstelling, als genade-behoevend zondaar en getrouw getuige van Jezus Christus.

Evenals van wijlen Dr J. Th. de Visser ging er een onweerstaanbare herderlijke bekoring uit van deze gestalte. Gunning was in woord en geschrift

Christo-centrisch tot in hart en nieren; Christus en Zijn Kerk gingen hem boven alles.

Zoals ik bij den aanvang reeds schreef, Gunnings arbeid was veelomvattend en bewondering-afdwingend door zijn taaie volharding, grooten ijver en immer-groeiende energie.

Niettegenstaande hij menigmaal met ziekte te kampen had, kreeg hij kracht en moed om zijn taak te volbrengen. Zijn geloof in God en in de vergeving zijner zonden en zijn liefde voor den Heiland spoorde hem aan, steeds op de bres te staan voor de eere van den Naam des Heeren.

Klein denkend van zichzelf, maar groot van zijn Heer en Zender, gaf hij Hem geheel de eere, zonder wiens hulp geen menschenwerk slagen kan.

Schreef Bach bij zijn composities altijd: „Soli Deo Gloria”, Gunning eindigde zijn prediking, gelijk ook ik deze schets wil besluiten, met: „Geloofd zij Jezus Christus in eeuwigheid!”